

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ז ניסן תשע"ט | דף היומי בבלי: בכורות ה.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן שס"ח סעיף א' עד סעיף ג'.
מוסר: חפץ חיים כלל א' אות ז' עד סוף כלל א'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

האם כדאי להסתכל על הקופים בגן החיות? | 'והגדת לבנך' - איך עושים את זה בצורה הטובה ביותר? | שני סיפורי ישועות בזכות שמירת קביעות עתים לתורה | מה חיפש הרב מפוניבז' בשער טיטוס ברומא? | 1618

על דא ועל הא

"נסעתי במונית עם הגאב"ד דפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל ברומא, ולפליאתי אני שומע את הרב חוזר כמה פעמים על המשפט: 'אני הולך לגמור איתו את החשבון אחת ולתמיד'. לא ידעתי עם מי רוצה הרב לגמור חשבון..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על המעשה המופלא ששמע מהרב ד"ר משה רוטשילד

כתוב 'יהודה לא תהיה', ואז הוא יוצא מהמונית. מייסד ישיבת פוניבז' מתקרב אל השער הגדול, מיישר את כובעו ומסדר את בגדיו, והנה הוא ניצב הדור-פנים אל מול השער ומכריז בקול גדול:

"טיטוס, טיטוס, לפני אלפיים שנה רצית למחוק ולאבד את עם ישראל, מבלי להשאיר להם זכר, שם ושארית. ראה טיטוס, מי מכיר אותך היום: מי שיטייל כאן, בין רחובותיה של רומא וישאל את הילדים מי היה טיטוס, הם אפילו לא ידעו לחזור בהגיה נכונה על השם שלך... הרי מכל ה'תורה' שלך לא נותר מאומה! האם יש בעולמנו אנשים הרואים עצמם כממשיכי מורשתך?!"

ואילו אני, מגיע עכשיו מבני ברק שבארץ ישראל, אותה רצית להחריב, וברגע זה ממש יושבים למעלה מחמש מאות בחורים על התורה ועל העבודה, שכל כך שאפת להשכיח מאתנו, וזה רק בישיבה שלי, לבד ממאות הישיבות ומוסדות התורה בכל רחבי תבל, שבהם נמצאים עוד אלפים ורבבות של לומדי תורה!" - והרב מפוניבז' עוד לא גמר את החשבון... מסביבו התאספו כמה

"אָלאַ שְׁבֶּכֶל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם" (מתוך ההגדה)

הרב ד"ר משה רוטשילד סיפר לנו מעשה מופלא עד מאד. "נסעתי במונית עם הגאב"ד דפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל ברחובותיה של העיר רומא, ולפליאתי אני שומע את הרב חוזר כמה פעמים על המשפט: 'אני הולך לגמור איתו את החשבון אחת ולתמיד'. לא ידעתי עם מי רוצה הרב לגמור חשבון..."

מי שהכיר את הגרי"ש כהנמן זצ"ל ידע, שמדובר באישיות טהורת לב, והמשפט הזה לא התאים למידת הוותרנות המובהקת שהיתה בו. "נראה היה", הוסיף הרב ד"ר רוטשילד, "ש'סיום החשבון' הזה חשוב לו מאד, לרב זצ"ל, והוא נחוש בדעתו לבצע את זאת בכל מקרה..."

הפתרון לתעלומה הגדולה היה רק כאשר הגענו לו... שער טיטוס שברומא, הרב בקש מנהג המונית לעצור, ומבעד לחלונות הוא מביט בציור המנורה הטהורה החרוט על השער, ומתחתיה

של כל האידיאות האחרות שעלו ונפלו על מזבח העמים במהלך הדורות.

הדברים הללו, שנאמרו על ידי הגאב"ד ליד שער טיטוס, צריכים להחרט בתודעתנו כל אימת שאנו נתקלים באדם או בתופעה המנסים להשכיח מאתנו את התורה והמצוות. צריכים אנו 'לסגור חשבון' עם כולם, ולהשיב להם מנה אחת אפיים בגאון ובגאווה יהודית: במשך כל הדורות לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אך כולם הלכו בעקבותיו של טיטוס. גם אתם, כולכם תרמסו תחת גלגלי ההיסטוריה, ותעלמו מן העולם, ואנחנו נמשיך ונפאר את עולמו של בוראנו עד סוף כל הדורות".

(מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

צעירים רומאים אבל הוא לא פחד, והמשיך לנאום בכיכר המרכזית של שער טיטוס: "את קודש הקודשים אמנם ביזת וחרפת בצורה נוראה, אבל מציע אני לך לבוא עכשיו אל הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו, ותראה איך יומם ולילה עומדים שם יהודים ומבכים את החורבן, ומצפים ומייחלים לבניית בית המקדש, ולומדים ומשננים את תבנית ההיכל, וכל מעשהו, והוא - הוא האות והמופת המבהק ביותר שבית המקדש שלנו אכן יבנה במהרה! -

אתה, נשכחת לנצח, ואבדת את שמך, ויהודה היה תהיה, ופרוח תפרח!" -

"היה זה", סיפר הרב ד"ר רוטשילד, "מעמד מרגש ביותר, שהמחיש יותר מכל את נצחיותו של העם היהודי, מול התפוררותו

מוריד הטל

**"והגדת לבנך" ... איך עושים את זה בצורה הטובה ביותר?
בחורים שלא מצליחים להרגיש את טעמו המתוק של
לימוד התורה, מאבדים את החשק ללמוד והשהייה בבית
המדרש הופכת עליהם למשא כבד ... מה עושים???**

הרב יעקב א' לוסטיגמן משוחח עם שלושה אנשי חינוך נכבדים מארגון 'אחינו'

ברלין מסביר, שהדרך הטובה ביותר לגרום לבחור להשקיע את עצמו בלימודים, היא טיפוח השאיפות שלו לצמוח ולגדול בתורה. "בחור שיש לו שאיפות", מסביר הרב ברלין, "פותר תשעים אחוז מכל ההתמודדויות שלו. כשהוא שואף להגיע למטרה ברורה, וכשהוא רוצה בכל מאודו להשיג את אותה המטרה, כל המפריעים האחרים שצצים בדרכו מתגמדים לנוכח הרצון העז שלו להגיע רחוק. הוא מדלג מעל הבעיות, פותר אותן בקלות וממשיך הלאה. "את החלק של השאיפות מחדירים לבחור בשני מישורים: מצד אחד, ההורים בבית צריכים להבהיר לו שיש לו יכולות, צריכים לדבר על זה בצורה ישירה ובעיקר בצורה עקיפה. לספר סיפורים על גדולי ישראל שהתקשו בתחילה בלימודם ולאחר שהשקיעו את כל כולם בתורה, פרחו ועלו לשיאים שהם מעל לדרך הטבע, לדבר על האושר הטמון בלימוד התורה ועל חובת האדם בעולמו לעשות רצון הבורא יתברך.

"המישור הנוסף הוא הישיבה. זהו אחד התפקידים העיקריים של צוות חינוכי בכל ישיבה שהיא, ובעיקר בישיבות לצעירים. לפתח ולטפח את השאיפות של כל בחור ובחור. לשאוף אל הפסגה, לא פחות. פתגם ידועה האימרה שמי ששואף להיות גנרל, יוכל להיות חייל טוב, אך מי ששואף להיות רק חייל טוב, לא ישיג את שאיפתו".

כדי להשלים את הדברים, מספר הרב ברלין סיפור לו היה עד, בישיבה שבראשה הוא עומד: "הגיע אלינו בחור מבית מאוד פשוט. בביתו שמרו מצוות, אבל לימוד התורה לא היה ערך עליון

יעקב א. לוסטיגמן

לימוד התורה הקדושה הינו חלק עיקרי ומרכזי בסדר יומו של ילד, הלומד בתלמוד תורה, או של בחור הלומד בישיבה. מגיל 3 ועד זקנה ושיבה, מחוייב היהודי בלימוד תורה יומם ולילה, ובוודאי בקביעת עיתים לתורה.

עם זאת, ישנם ילדים ובחורים שאינם חשים מספיק את מתיקות התורה בעת שהם עוסקים בה, וממילא הופך הלימוד למעמסה כבדה על כתפיהם, והם מצפים בכיליון עיניים לסיום יום הלימודים, לסיום הזמן וליום בו לא יצטרכו עוד לשבת מבוקר ועד ערב בבית המדרש.

אנו כהורים, שואפים כמובן, שהילדים שלנו יהיו מאלו שיבינו את גודל הזכות שנפלה בחלקם לשבת בבית ה' ולעסוק בתורתו הקדושה. אבל כשהילד, ובעיקר הבחור, אינם מצליחים לחוש במתיקות ועריבות התורה, הידיים שלנו קצרות מלהושיע.

פנינו לשלושה אישי חינוך נכבדים, העוסקים במלאכת הקודש בפלטפורמות השונות של ארגון 'אחינו': הרב מיכאל ברלין ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים מתקרבים במודיעין עילית, הרב ישראל ליוש ר"מ בישיבת 'אהבת אהרן' בבני ברק ורכז הרישום של 'אחינו' לכל הישיבות מכל המגזרים בארץ, וכן עם הרב יעקב סירוטה, מנהל המחלקה החסידית ומוקד הישיבה, המעניק מידי חודש סיוע למאות בחורי ישיבות במגוון דרכים ובשלל צורות.

עם שאיפה עזה פותרים את רוב הבעיות

ראש ישיבת 'אחינו' לצעירים במודיעין עילית, הרב מיכאל

שם בלשון המעטה. אף אחד מהאחים שלו לא למד בישיבה בכלל, ורק הוא, צעיר הבנים החליט שהוא רוצה לנסות להיכנס לישיבה. "בתקופה הראשונה, אני זוכר שחשבת שזאת היתה טעות בכלל לשלוח בחור כזה לישיבה. היה נראה שאין לו שום קשר עם התורה, הלימוד שלו היה כל כך לא ישיבתי שהייתי מתפלא איך הוא בכלל מסכים להישאר אצלנו ולא בורח הביתה אחרי יומיים. "ביום מן הימים, אותו בחור התקרב לאחד הר"מים בישיבה, והפך לתלמידו המובהק. הוא מאוד אהב את הר"מ שהשכיל להשיב לבחור בעין טובה, והחל לטפח אצלו שאיפות. מאותו רגע התחולל מהפך עצום, הבחור הגדיר לעצמו מטרות וכבש אותן בזו אחר זו. הוא סיים אצלנו בישיבה את מסכת בבא קמא, ולאחר מכן סיים את כל סדר נשים. בהמשך הוא עלה לישיבה גדולה והמשיך לפרוח. היום הוא אברך משי, בן תורה אמיתי בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

"המסר שאני למדתי מהסיפור הזה, הוא שמילת המפתח היא שאיפות, אם נצליח לגרום לבחור לשאוף, עשינו את כל העבודה, בס"ד".

מנהל מוקד הרישום לישיבות של 'אחינו', הרב ישראל ליוש, המכהן כאמור גם כר"מ בישיבת 'אהבת אהרן' לצעירים מתחזקים, שופך אור על נקודה נוספת: "כתוב 'אם תבקשנה ככסף, וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא'. הפסוק נוקט בכפל לשון לכאורה, 'תבקשנה ככסף' ומיד לאחר מכן 'כמטמונים תחפשנה'.

גם 'לבקש' את התורה וגם 'לחפש' אותה?

"אבל האמת היא שזה לא כפל לשון, אלא מדובר בשני דרכים של חיפוש. כסף זה דבר הנצרך לאדם כדי לקנות בגדים ומזון, קורת גג לראשו וכל דבר שהוא רוצה להשיג כרוך בתשלום כספי. לכן אחר הכסף אנחנו 'מבקשים', זה חיפוש תמידי שאינו נפסק לרגע. כל אדם נמצא כל ימיו בחיפוש אחר כסף.

"מטמון לעומת זאת זה משהו שלא מחפשים כל החיים. שמעת שיש מטמון, אתה מאוד רוצה למצוא אותו, מחפש בהתלהבות יום יומיים, אולי אפילו שנה, אבל לאחר מכן החיפוש מסתיים. אם מצאת את המטמון בוודאי שכבר אין סיבה לחפש עוד, ואם לא מצאת אתה מתייאש אחרי תקופה מסוימת ולא ממשיך את מסע החיפוש.

"בתורה אנחנו צריכים את שני הסוגים, גם ביקוש וגם חיפוש, גם כסף וגם מטמונים. החלק הראשון הוא כמובן הקביעות, בחור צריך לדעת שיש לו סדר יום קבוע, הוא יודע מה הוא רוצה מעצמו, הוא צריך להקפיד על סדרי הלימוד, על התפילות, על ארוחות מסודרות ועל ההספק השבועי בישיבה.

"אבל מעבר לביקוש התמידי, בתורה צריך לחפש גם מטמונים, להשיג התלהבות והתחדשות, אם זה באמצעות חידוש חידושי תורה, או באמצעות לימוד של מסכת או של ספר אחר. אם זה בדרך של החלפת חברותא בסדר ג' לחברותא מיוחד במינו שירים אותך מעלה מעלה, או בכל דרך אחרת. ברגע שיש קביעות ויש

התחדשות, אפשר להתחיל לחוש את מתיקות וערבות התורה, כי התורה היא מתוקה מצד עצמה, כל מה שצריך לעשות, זה להשתמש בה נכון, ללמוד אותה בצורה נכונה, ואז מרגישים את המתיקות.

"אני עצמי זכיתי ללמד בישיבת 'אהבת אהרן', זאת ישיבה לבחורים צעירים שהחליטו לחזור בתשובה ולהצטרף לעולם התורה. אלו בחורים שלא זכו שאביהם ילמד אותם תורה, אנחנו עבורם כמו אב וכמו רב, מלמדים ומדריכים, מקנים ערכים, חינוך ומושגים.

"במסגרת מלאכת הקודש הזו, אני רואה לא פעם בחורים שמגיעים מחוסרי כל ידע בסיסי, ובתוך זמן קצר הם פורחים ומגיעים לרמה שאף אחד לא היה מאמין קודם לכן שיגיעו אליה, גם אחרי שנים של לימוד תורה. אני זוכר מקרה של בחור שהיה מאוד לא מוכשר, הוא היה קשה הבנה בצורה יוצאת דופן, לא הבין כלום ממה שלמדנו. אבל היה לו רצון עז. הוא היה פותח את ארון הקודש, דוחף את הראש פנימה ופורץ בבכי, מתחנן לקב"ה שיפתח את לבו בתורה הקדושה. היום הוא תלמיד חכם מופלג עם הבנה עמוקה, תפיסה מהירה וחדה, ממש מהפך עצום התחולל בו.

"מקרה נוסף שנחרט היטב בזיכרוני, היה של בחור מאוד מגושם, ראית עליו גסות כזאת שאפשר לשמוע עליה רק בסיפורים על האיכרים שלא ידעו קרוא וכתוב. אבל הבחור הזה החליט להשקיע את עצמו בלימוד, וכעבור תקופה שמנו לב שהוא הופך אט אט לעדין, הדיבור שלו השתנה, התנועות הפכו עדינות יותר, הצורה בה אכל בחדר האוכל נהפכה מן הקצה אל הקצה, ואפילו המראה שלו, סגנון ההליכה, תווי הפנים, הכל הפך עדין יותר. כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם, וגם את הטובה הזאת שהיא מעדנת ומזככת את נפש הלומדים".

תלמד עם הבן שלך כאילו היה הבן של השכן...

מנהל המחלקה החסידית של אחינו ו'מוקד הישיבה', הרב יעקב סירוטה, מספק הדרכה מעשית יותר להורים: הנושא הזה של החדרת הרגש לתורה לילד ובחור להרגיש את מתיקות התורה אינו חדש, קולומוסים רבים כבר נשברו בדברי הסבר ארוכים וחכמים מאוד, ובכל זאת, אנסה לחדד כמה נקודות מעשיות:

"ישנה טעות נפוצה, שכמעט כולנו נכשלים בה: נתאר מצב, בו אתה מארח בעל תשובה אצלך בבית למשך שבת, ומגלה שהוא לא יודע הלכות בסיסיות. עשית ברכת 'המוציא' על החלה, כולם מחכים בשתיקה כי הם יודעים שאסור לדבר עד שטועמים מהחלה, אבל האורח הבעל תשובה לא יודע והוא כן מדבר. מה תעשה? תנזוף בו? תתקע בו זוג עיניים מאשימות? תעניש אותו? כמובן שלא. אתה תתייחס אליו בסלחנות, לא רק בגלל שאתה לא מאשים אותו בחוסר ידע. אפילו אם נאמר שרגע קודם לכן הסברת לו שאחרי הברכה אסור לדבר עד שטועמים מהחלה, גם בכזה מקרה לא תצקע עליו, למה? כי אתה מבין בתת המודע שלך שאם תתקוף אותו, רק תגרום לו להתרחק מקיום ההלכה.

הכי חשוב בחיים. זה נחמד מאוד, אבל אם האבא נאנח אנחה עמוקה ובלתי רצונית כשהוא קם, כדי לצאת לבית המדרש, זה לא שווה כלום. הילד כבר הפנים שאבא לא אוהב ללמוד, שאין לו חשק לעשות את זה, ושהוא עושה את זה רק כי כך צריך לעשות. מתיקות התורה לא תגיע מהתנהגות כזאת.

”אם אבא מקפיד מאוד לא לדבר בתפילה כדי שלא להראות דוגמה שלילית לילד שלו, אבל במקום להתפלל בדבקות ובכוונה הוא קורא עלונים, או לחילופין רק ממלמל בשפתיו את מילות התפילה, ולא מתפלל מעומק הלב, הוא לא עשה הרבה בזה שלא דיבר. ייתכן מקרה של אבא שיושב בספסל סמוך, שאולי קורה לעיתים רחוקות שהוא כן נכשל ומחליף שתי מילים עם אחד המתפללים בין גברא לגברא, אבל אחר כך, ב'אשרי ובא לציון' הוא מוזיל דמעות, בשמונה עשרה הוא מתפלל בדבקות, ובפסוקי דזמרה הוא רוקד משמחה כשהוא משבח ומהלל את הקדוש ברוך הוא, אין ספק שהדוגמה האישית שלו טובה עשרות מונים מהדוגמה של אותו אבא שלא מדבר בתפילה, שגם זה כמובן דבר שאי אפשר לתאר במילים את החשיבות שלו.

”נקודה נוספת, להראות כבוד לתורה, להראות לילדים חיבה לתורה. אנשים רבים מבצעים את זה, אבל כמצות אנשים מלומדה, כי הם שמעו פעם בהרצאה שזה מאוד חשוב לתלות את התעודה שהילד קיבל בחיידר על הקיר בסלון. זה נפלא, אבל זה לא מספיק. זאת לא הדוגמה האישית שבאמת תראה לילד שהורים שלו אוהבים את התורה ושמים מאוד שהוא לומד תורה.

”כשאתה לומד עם הילד, תחיה את הלימוד, שהשאלה של התוס' תכאב לך, שהתשובה שעונה הגמרא תשמח אותך. לימוד ישנוני וחסר עניין משדר לילד את המסר ההפוך. גם בבית, הילד מסיים מסכת? האמא צריכה לצאת מהכלים ולהיכנס למטבח, להתחיל לאפות לו עוגה, להשקיע בזה, לא לשלוח אותו עם חמישה שקלים לקנות ממתק ודי בכך.

”אני בכוונה לא רוצה לתת יותר מדי דוגמאות, כי זה בדיוק הרעיון, שהורים ימצאו לבד את הדרכים להראות לילד את חיבת התורה. שהורים יפתחו אצלם עצמם את חיבת התורה, את הרגש ללימוד התורה, את המתקנות של התורה, כשהם ירגישו את זה בעצמם, המעשים שמראים את זה החוצה יהיו ספונטאניים, הם יהיו הרבה יותר אפקטיביים. כשהילד יראה את ניצוץ השמחה בעיני הוריו על כך שהוא קיבל מאה במבחן, זה מה שיגרום לו להשקיע גם בשבוע הבא. אבל אם הם רק יחמיאו לו מחמאות בשפע, בלי לשמוח באמת, זה לא יחולל אצלו שום שינוי.

”ולסיום אני רוצה להוסיף, מסכם הרב סירוטה, ”כל ילד יכול להצליח, צריך רק להאמין בו, ולחנך אותו מהלב, עם כל הרגש והאהבה שבעולם. לתת לו את ההרגשה, שההצלחה שלו היא הדבר שמשמח את ההורים יותר מכל דבר אחר, ושהאמון שהם נותנים ביכולותיו הוא בלתי מוגבל.”

בכזה מקרה אתה תבין היטב שהסבלנות היא כלי בסיסי וראשון במעלה כשאתה בא ללמד מישהו דבר כלשהו, ובמיוחד כשאתה מנסה להרגיל אותו לאורח חיים שונה מזה המוכר לו מילדותו. ”דרכיה דרכי נועם!”

”משום מה, כשזה מגיע לילדים שלנו, אנחנו מצפים מהם לפתור את זה בזריזות. אין לנו סבלנות לחכות שהם ילמדו את מה שאנחנו רוצים ללמד אותם. אנחנו נגיב בצעקה, גערה, אין לנו את ההבנה הבסיסית שחיבים להתייחס אליהם בסלחנות, באורך רוח כדי שהדברים יחדרו לעומק הלב ויפעלו את פעולתם בצורה הטובה ביותר. פתאום דרכי הנועם נעלמות להן והופכות לפסוק שאין לו שום קשר אלינו כביכול.

יש לזה סיבות שונות, ולא ניכנס כרגע לסיבות, מאיפה זה נובע ולמה זה קורה, אם זה בגלל שהם הממשיכים שלנו ואנחנו מצפים מהם ליותר, או בגלל שזה קשר מתמשך ולא משהו חד פעמי שיסתיים במוצאי שבת, כשבעל התשובה ישוב לשיבה החדשה שלו. ישנן סיבות נוספות, חלקן מאוד נכונות ומאוד מובנות, אבל במבחן התוצאה, ברור שדרכי הנועם והגישה הידידותית יותר, היא כלי עצום ומועיל פי כמה וכמה מאשר הגערה והנזיפה.

”אני לא מדבר על הנושא של 'שמאל דוחה וימין מתקרבת', על ההגדרה של 'חושך שבטו שונא בנו', ודאי שיש מקום לגערה במקום הנצרך, אין ספק שלפעמים צריך להעניש ילד, אבל הבסיס צריך להיות שתתייחס לילד בסלחנות ואל תחנך אותו ביד קשה, וזה נכון לכל תחומי החיים, בין אם זה בתפילה בבית הכנסת, ובין אם בהתנהגות בבית, בכיבוד אב ואם, וכל דבר אחר. כלל זה תקף לכל תחומי החינוך.

”על אחת כמה וכמה כשאתה בא לבחון את הילד, אתה מתוסכל מחוסר הידע וחוסר הרצון שלו ללמוד. בשעה שבועית שאתה בוחן אותו הוא מוציא אותך מן הכלים.

”אם אתה תוקף, כמעט תמיד זה ייכשל, הוא יפתח ריאקציה, ישנא את אבא שלו וגם את התורה ח”ו, הקונוטציה ללימוד תהיה רעה מבחינתו.

”אם אתה רוצה לדעת אם אתה סלחני עם הילד שלך או שאתה קצר רוח כלפיו, כדאי שתנקוט במדד הבא: תדמיין כאילו הוא הילד של השכנים, כאילו אתה לומד עם ילד יתום, שאין לו אבא רח”ל, ואתה רק רוצה ללמד אותו תורה כדי שהוא יצמח גדול בישראל, ולא כי הוא הבן שלך ואתה דורש את זה ממנו בכח מעצם היותך אביו. אם תצליח לחשוב עליו כאילו היה הבן של השכנים, חזקה עליך שתהפוך סלחני יותר כלפיו, ותלמד אותו בצורה טובה ומועילה הרבה יותר.

”נקודה נוספת וחשובה לא פחות, היא הדוגמה האישית. כולם מדברים על זה, וכל הורה יודע שזהו הכלל הבסיסי ביותר בחינוך, אבל משום מה רבים לוקחים את זה ברמה מאוד רדודה. לא יורדים לעומק הדברים. אבא מקפיד ללכת לשיעור תורה מדי ערב, גם כשהוא מאוד עייף, כדי להראות לילד שהלימוד זה הדבר

"ואז החליט בפסקנות: השתדלות גשמית עשיתי כבר אתמול, עכשיו לא מעניין אותי כלום - קודם אני משלים את הדף!"

שני סיפורי ישועות בזכות שמירת קביעות עתים לתורה

ההשתדלות שלי, החליט למול בית המדרש הריק יחסית. "יש לך אולי סכום פלוני להלוות?" פלט את שאלתו. הגמרא כמעט נפלה ממנו. "כן", השיב הלה בחיוב, כשהוא מפרט את הסכום שיש בידו, שהספיק ברווח לכסות את כל החוב!

קמחא דפסחא מהשמים

וסיפור נוסף שהתרחש בימים אלו של ערבי פסחים בשנה שעברה: "נקווה שנצליח ללמוד חמש דקות", הפטיר בעייפות לחברותא, מתיישב על מקומו. היה זה בשבוע לפני פסח. מאחוריו היה לילה 'כיום יאיר', שרובו עבר בהתקדמות בניקיון הבית. בהמשך עמל כל היום על הכשרת המטבח. כעת, בעקשנות יהודית הגיע לקביעות עתים לתורה. הנבואה התגשמה די מהר. החברותא התלבט האם להעיר אותו, ואז נתקל ראשו המתנודד בגמרא והוא הקיץ נבוך. "אולי תלמד בעמידה עם סטנדר?" הציע החברותא. "צודק", הסכים, כשהחברותא ממחר להביא סטנדר והם חזרו ללימודם. כמה דקות אחר כך, הוכח שאפשר להירדם גם בעמידה. ראשו שעון על הסטנדר, והוא מנמנם. כשניעור לרגע קיבל את הצעת החברותא להחליף לסטנדר גבוה יותר, כדי שהלימוד יהיה ערני יותר.

קטע הגמרא בהמשך הפתיע אותם לגמרי. כשהם קוראים את המלים בהתפעלות ומביטים זה בזה. היה זה ביומא דף ע"ז. הגמרא דורשת הפסוק "שוא לכם משכימי קום כן יתן לידידו שנה", וכפי שרש"י מבאר: "שוא לכם בעלי... המשכימים ומאחרים למלאכתם... בעצב וביגיעה... כן יתן... מזונות ופרנסה... למי שנדד שניה... בשבילו".

נרגשים לגמרי מהסייעתא דשמיא למצוא בדיוק היום קטע על חשיבותו ומעלתו של המנדד שנה מעיניו ללימוד התורה, המשיכו בלימודם בשיא ההתלהבות והחיות.

אך לסיפור היה המשך מפתיע יותר.

בסיום הלימוד הבחין החברותא ב'שיחה שלא נענתה' בדקות האחרונות, וחזר אליה. לתדהמתו, היה זה בן משפחתו מעיר אחרת, שביקש לעדכנו: "זה עתה הפקדתי עבורך כסף בגמ"ח הקהילתי לכבוד פסח!!!"

הרה"ח ר' אהרן כהן

לפנינו שני סיפורים שהתרחשו בשנה האחרונה עם יהודים שהתאמצו במסירות נפש לשמור על קביעות לימודם. שניהם מבטאים את המסר: אין אדם שומע לי ומפסיד. אלא להיפך, הישועות והברכות נראים בחוש.

מי הקדימני ואשלם...

לצערו 'סיבובים' אלו לא זרים לו כלל. זו תקופה ארוכה מעת שב"ה זכה להוביל תחת לחופה חלק ניכר מצאצאיו, עלו והשתרגו עליו עול החובות. אך מה לעשות, היום הוא יום הדין החודשי - ה-20 למנינם. עוד מעט כבר השעה 1:00 ובחשבון הבנק אין כסף... ככלל, נוהג הוא יום או יומיים לפני התאריך לדאוג לכיסוי הנצרך, אך החודש לא עלה בידו להשיג איזו הלוואה ראויה לשמה. כל ניסיונותיו עלו בתוהו. 'די', החליט בפסקנות. 'עשיתי כבר הרבה מעבר לחובת ההשתדלות...'

ואז נצנצה בו מחשבה חדשה...

עד היום הוא לא מצליח להבין מהיכן הגיע אליו רעיון שכזה, אך כך היה מעשה. מחשבותיו התחילו לצלוף בו: 'על החובות הכספיים שלך אתה עמל ויגע, ועל חובותיך הרוחניים...?' מאז, יום ואפילו יומיים לפני ה-20 לחודש, היה עובר ובודק האם החסיר או דילג בטעות על אחד מסדרי הלימוד שלו. רק אחר שראה לנכון שלא נשאר חוב מלימודי, או אז היה נפנה לסדר את ה'גלגולים' לבנק. ובכל פעם ראה סייעתא דשמיא גלויה, כשבזמן קצר ובקלות הצליח להשיג את הנצרך.

לפני כחודשיים זה קרה. השעה היתה 11:00 בבוקר, ואז הוא קלט. חודשים זה כבר לא קרה לו. הפעם משהו השתבש כאן. הוא עדיין לא הצליח למצוא הלוואה.

סקירה קצרה, הזכירה נשכחות. לפני כשלושה שבועות, מחמת סיבות שונות דילג על 'דף', כשהתכנית הייתה להשלים בשבת, דבר שלא קרה. 'מה אני עושה עכשיו', הרהר לעצמו בבהלה. 'בתוך שעתים אני חייב את הכסף'.

ואז החליט בפסקנות: 'השתדלות גשמית עשיתי כבר אתמול. עכשיו לא מעניין אותי כלום, קודם אני משלים את הדף!' בשליטה עצמית יהודית התיישב מול הגמרא המבוארת ולמד בהבנה את הדף.

כשנעמד ממקומו הראה השעון על השעה 12:15. בעוד הגמרא בידו בדרך להחזירה לארון, עבר לידו אברך צעיר. 'אעשה את

התפרסם בגיליון 'יגדיל תורה' בעלזא
שליחת תגובות לכתוב המאמר: a0533185209@gmail.com

גני החיות בווינה ובלונדון שזכו לביקורים של גדולי ישראל, מדוע היו שנהגו לא להסתכל על הקופים, ואיזה נחש ספג תוכחות וקללות במשך מחצית השעה?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטייסל מח"ס 'המנהג'

הפורץ גדר ישכנו נחש

עובדא נוראה סיפר הגה"צ רבי שמואל שמעלקא פינטער זצ"ל אבד"ק ביקוואסק ורב דקהל ישועות חיים בלונדון, שבהיותו בחור למד בעיר וויען, ופעם ביקש ממנו הגה"ק רבי יחזקאל שרגא מציעשינוב זי"ע שיתלוה אליו לגן החיות בווינא, ואמר לו כי גם דודו כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע בהיותו בווינא ביקר בגן החיות ובירך שם הברכות הראויות.

הגה"ק מציעשינוב נכנס למקום תצוגת הנחשים, ונתקרב לעבר נחש אחד והתחיל לקללו בקללות נמרצות, והוכיחו בתוכחות נמרצות באומרו: "הכי חושבת את שאינני מכירך? הרי את פלונית (והזכיר את שמה), והיית הראשונה לפרוץ גדרן של ראשונים ללכת בגילוי שער הראש בשוק", וכך עמד וקיללה כמחצית השעה. אחרי זאת אמר לה שתתקרב יותר אליו, והנחש התקרב, והרה"ק מלמל איזה רגעים, ואמר לו: "עתה לכי אל מנוחתך", ועזב את המקום.

המתעמק בראיית החיות ממשוך עליו רוח טומאה

ומכל מקום מצינו שצדיקי וחסידים הדורות נהגו שלא להתעמק בהבטה על החיות הטמאות אלא רק הסתכלו בהעברה בעלמא, כמו שכתוב בספר 'קב הישר' (פרק ב) שאף שיש לאדם רשות לראות בריות משונות הבאות ממרחקים ועל זה תיקנו ברכת 'משנה הבריות', מכל מקום לא ישביע עינו בהם בהסתכלות רבה רק דרך ראייה ארעית, כיון שאם האדם רואה בריות טמאות אז הוא ממשוך עליו רוח הטומאה, וזה גורם לו להסתכל בדבר היותר גרוע שיביא את האדם לידי מכשול.

ויש שלא הסתכלו על הקוף, כיון דאיתא ב'מדרש רבה' וב'ילקוט' פרשת נח, שהרשעים בדור הפלגה נעשו קופים, והלא אמרו חז"ל (מגילה כח, ב) אסור להסתכל בצלם אדם רשע, לכן לא הסתכלו עליהם. וכן מביא בספר 'תפארת משולם' שבהיות כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע בגן החיות, נמנע מלהסתכל על הקוף.

אל תפנו אל האלילים

אמנם יש סוברים שאסור ללכת לגן החיות, כמו שכתוב בשו"ת

יש אנשים ההולכים בימי בין הזמנים וב'חול המועד' לגני חיות לראות את פלאי הבריאה, חיות גדולות ומשונות, ומברכים בראייתם ברכת 'משנה הבריות', כמבואר בגמרא (ברכות נח, ב) שהרואה את הפיל ואת הקוף מברך 'משנה הבריות'. וכן מובא בגמרא (ראש השנה לא, א) שהשי"ת ברא עופות ודגים לשבח לשמו, ופירש רש"י, כשאדם רואה עופות משונים זה מזה, הוא נותן שבח למי שבראם.

וכן מצינו צדיקים ומאורי הדורות שביקרו בגן החיות, וכבר העיד בעל הלקט יושר על רבו התרומת הדשן שהלך בשבת לראות זוג אריות שהובאו לעירו.

לך אל נמלה וחכם

כתב רש"י (ויקרא יא, מז) שהכוונה בפסוק 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור' היינו, שיהא יודע ומכיר ובקי בהן, וכן הוא ברמב"ם, שמצות עשה לידע סימני הטהרה שמבדילין בהן בין בהמה חיה ועוף ודגים וחגבים שמותר לאכלן ובין אלו שאין מותר לאכלן.

עוד מצינו בספר 'דברי שמואל', שהוא כמו שמצינו בפסוק (משלי ו, ז) 'לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם', היינו שיתבוננו בדרכי החיות כדי להחכים, וכן בכל הבריות יש חכמות גדולות כגון הדבורים בעשיית הדבש, ולא יימלט שלא יהא לו איזה עניין בלימודו מאיזו חיה שהיא.

מעשה רב

הרה"ק רבי שלום מקמינקא זצ"ל, כשנסע לווינה לדרוש ברופאים הלך לבקר בגן החיות שם, וכן מסופר גם על הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנז זצ"ל וצאצאיו אחריו, שבהיותם בווינה ביקרו בגן החיות. אף כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע כשהיה בעיר וינה בתחילת הנהגתו בשנת תרפ"ז לצורך בריאותו, הלך לבקר בגן החיות שנברון בארמון המלוכה שם, ואמר כי גם אבותיו, כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע ובנו כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביקרו שם.

וכן החיד"א בספרו 'מדבר קדמות' (מערכת ב אות כב) כותב שביקר בגן החיות בלונדון וראה שם נשר בן מאה שנה, וכן כותב גם הרה"ק רבי שלום משאף זצ"ל בספרו 'דעת שלום' שביקר בגן החיות בלונדון.

לצים, אבל כשהולך לראות חיות משונות במקום משכנן לא מצינו בזה איסור.

'ערוגת הבושם' (או"ח סי' לט) שבהליכת לגן החיות עוברים על לאו 'אל תפנו אל האלילים'.

אך יש אומרים שכל האיסור הוא רק ללכת לקרקיסאות וכדו' שעושים מעשה ליצנות ושחוק עם החיות, וזה אסור משום 'מושב

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג"
במייל: hamenhog@gmail.com

יהלומים מגדולי ישראל

כשהיהודים הכריעו את הכף בקלפי, ונבחר לראשות העיר גוי שלא היה מחונן בבינה יתירה...

"אף אתה הקהה את שיניו" - על חכמתם של גדולי ישראל

אחרים, וכל המוסיף גורע ומחלל את קדושת השבת. אף אתה כך, אדוני המלך. בשעה שאינך עמנו או זקוקים לתמונה המזכירה לנו את דמותך, אבל בשעה שאנו זוכים ליהנות מזיו פניך, אסור לנו להסתכל בתמונתך, שאינה אלא מיעוט דמות המלך..."

רוקדים לפריץ
סיפרו: כאשר רבינו יחזקאל לנדא בעל 'נודע ביהודה' זצ"ל, ישב על כסא הרבנות בפראג, קרה שהיהודים הכריעו את הכף בקלפי ונבחר לראשות העיר גוי שלא היה מחונן בבינה יתירה. היהודים רצו לקרב את דעתו אליהם ועשו לו לכבודו משתה. "דומני, אדוני הרב" - אמר ראש העיר לבעל הנודע ביהודה - "שהיהודים רקדנים הם. כי אף בדורות הראשונים כשעשו את העגל יצאו לפניו במחולות..."

"אכן כן", השיב רבי יחזקאל, "כך היא דרכם של ישראל, כל אימת שהם עושים להם עגל למנהיג ופטרון, הם יוצאים במחולות..."

(מוסף שבת קודש פקודי תשע"ד)

פרנץ יוזף קיסר, מלך אוסטריה, היה כידוע מלך של חסד ואוהב ישראל. בכל עת שהיה בא לקראקא היה נכנס, הוא וסיעתו, לבית הכנסת של היהודים, בדיוק כשם שהיה נכנס לבית יראתם, להבדיל. היהודים גם תלו את תמונתו בצידי בית הכנסת לכבודו. פעם אחת כאשר בא לעיר והיהודים התכנסו לבית הכנסת לקבל את פניו, נעלמה תמונתו מעל הכותל. יד סתרים היתה במעל. עד שהבחינו במקרה כבר לא היה זמן להשיג תמונה חלופית, והנה הקיסר בא ונכנס לבית הכנסת, הציץ וראה שתמונתו לא נמצאת על הכותל... הוא שאל את הרב, רבי שמעון סופר, על השינוי שבדבר.

"אדוני המלך" - החזיר לו רבי שמעון תשובה. "מצוה אחת יש לנו, בני ישראל, ותפילין שמה. התפילין הן לנו לאות, ומצוה עלינו להניח תפילין בכל יום ויום, לקשור את האות על ידנו ועל ראשנו ולא להסיח דעת ממנו. אבל בשבת, אין אנו חייבים בתפילין, ולא עוד אלא שבשבת אסור לנו אפילו לנגוע בהו, משום ששבת גופה היא אות בין ישראל לאביהם שבשמים ואינה זקוקה לאותות

* על פי הדעה העיקרית בשולחן ערוך, בני הבית (מלבד האשה) אינם רשאים לתת פת עבור 'עירוב חצרות' בניגוד לרצונו של בעל הבית; אולם, אם לא ידוע להם על התנגדות מצידו - אזי באופן שהימנעותו מבטלת את העירוב, או שהוא רגיל להשתתף בו, רשאים לתת פת אף ללא ידיעתו. ובני החצר - בכל אופן שהוא אינם רשאים לקחת פת ללא ידיעת בעל הבית; ויש אומרים שדינם כדין בני הבית.

* על פי הדעה המשנית בשולחן ערוך, אף אשתו של אדם אינה רשאית לתת פת משלו לעירוב חצרות בניגוד לרצונו, אלא אם כן הימנעותו מהשתתפות בעירוב מבטלת את העירוב, ובנוסף, הוא רגיל להשתתף בו.

אתמול
למדנו

האם תוקפו של 'עירוב חצרות' נמשך גם לאחר שהפת נאכלה?

פת העירוב, ולא נותר ממנה מאומה - אין העירוב חל אלא למשך שבת זו, ואילו עבור השבתות הבאות צריך לערב מחדש.

ואם נאכל, או התקלקל, אפילו חלק מפת העירוב לפני כניסת השבת, ולא נותר בה כשיעור הנדרש לעירוב חצרות - העירוב אינו חל.

[שו"ע שסח, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 2, וראה עוד שם]

חצר שעשו בה 'עירוב חצרות', ולאחר כניסת השבת נאכל, או התקלקל, חלק מפת העירוב - תוקף העירוב נמשך הן בשבת זו, והן בשבתות הבאות.

ויש שנראה מדבריהם, שאם לא נותר בפת כשיעור הנדרש לעירוב חצרות (ראה שו"ע להלן, ג), מצוה מן המובחר להשלים את כמות העירוב עבור השבתות הבאות.

ואם לאחר כניסת השבת נאכלה, או התקלקלה, כל

האם ניתן לחדש 'עירוב חצרות' ללא ידיעת דיירי החצר?

בעירוב השני משנים את מין הפת, וכגון שהעירוב הראשון נעשה בפת חיטים, והשני בפת שעורים.

וטעם הדבר, משום שאנו מניחים כי בני החצר ניאותים להשתתף אף בעירוב השני, כדי להתיר טלטול חפצים מבתיהם לחצר, ולהיפך.

[שו"ע שסח, א, ומשנ"ב ב ג ו רז]

בהמשך לאמור: כשאירע שפת העירוב נאכלה או התקלקלה לפני כניסת השבת באופן ש'עירוב החצרות' בטל - אם כל בתי החצר פתוחים לחצר זו בלבד, דהיינו שאין להם פתח נוסף לחצר אחרת, יכול אחד הדיירים לחדש את העירוב על דעת עצמו, ללא ידיעת שאר הדיירים; ואף רשאי הוא ליטול פת משלהם עבור העירוב, ללא ידיעתם.

וזאת, אף אם פת העירוב הראשון כלתה לחלוטין, ואף אם

לאיזה סוג של בית יש דין שונה לענין חידוש עירוב החצרות?

תחילה אם הם מעוניינים להשתתף בו; כיון שאם יערבו עם שתי החצרות, יורשו דיירי שתי החצרות לטלטל לבתיהם של דייריהם אלו, ויתכן שאינם מעוניינים בכך, ורצונם לערב עם החצר האחרת בלבד. ועם זאת, ניתן לשתתף בעירוב ללא ידיעתם באופן שאחד מדיירי החצר יזכה להם פת משלו על ידי אחר.

[שו"ע שסח, א, משנ"ב ד, שעה"צ ב, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 3, וראה שם, 10]

בהמשך לאמור: אם חלק מבתי החצר פתוחים גם לחצר נוספת - בדרך כלל אין צורך לשאול את דיירי בתים אלו לפני חידוש 'עירוב החצרות', וניתן אף ליטול פת משלהם ללא ידיעתם. אולם, אם פת העירוב הראשון כלתה לחלוטין, ובנוסף, משנים בעירוב השני את מין הפת - אין ליטול פת משלהם ללא ידיעתם.

ופירוש הדבר: שבעת חידוש מוחלט של העירוב, יש לשואלם

האם מותר להוציא בשבת חפץ הנמצא מתחת לרכב החונה ברשות הרבים?

הרבים הבלתי מקורה, ונחשב כחלק ממנה. ושטח ברשות הרבים, המקורה ב'תקרה' ארעית - כגון שטח שתחת רכב החונה ברשות הרבים - נחלקו הפוסקים אם בטל ממנו שם רשות הרבים; ויש אומרים שרק אם ה'תקרה' נוצרת באמצעות רשות היחיד - וכגון רכב שתוכו רשות היחיד - הופך השטח שתחתיה לכרמלית; ועל פי דברים אלו, יש לדון במקרה שנמצא חפץ מתחת לרכב החונה ברשות הרבים דאורייתא - אם מותר להוציאו משם אל רשות הרבים.

[שו"ע שמה, יד, ומשנ"ב נו; ביאורים ומוספים דרשו, 41; ועיין פמ"ג א"א ג, בדין ה"ר מקורה]

ישנו מקום המשמש להילוך הרבים, ואין לו מחיצות, ולמרות זאת אינו רשות הרבים מדאורייתא, אלא 'כרמלית'; והוא - רשות הרבים מקורה. וטעם הדבר, משום שגדרי רשות הרבים דאורייתא נלמדים מרשות הרבים שב'מחנה לַיָּה' שבמדבר, אשר לא היתה מקורה.

ורשות הרבים בלתי מקורה, שיש בה שטח מקורה שגודלו ארבעה על ארבעה טפחים לפחות - נבדל מקום זה בדינו מהשטח הבלתי מקורה, ואינו נחשב לרשות הרבים; אולם, שטח מקורה שגודלו פחות מארבעה על ארבעה טפחים, הריהו טפל לרשות

הלוח היומי

י"ז בניסן | רבי ראובן ב"ר האשקי הכהן כ"ץ זצ"ל, מפראג, בעל ילקוט ראובני

בימים אלו בשנת תר"פ, אירעו הפרעות הקשות ביהודי העיר העתיקה בירושלים, שהחלו בט"ז ניסן, ע"י פורעים מוסלמים, במהלכם נרצחו ונפצעו יהודים רבים הי"ד ובהם האדמו"ר רבי מרדכי ב"ר יוחנן טברסקי מרחמסטריווקא הי"ד, שנפצע בט"ז ניסן ונפטר חודש לאחר מ"כ בי"ז אייר. במהלך הפרעות נבזזו ונשרפו בתי כנסת ועוד ובהם ישיבת תורת חיים, שבה השחיתו הפורעים את ספרי התורה והעלו את המקום באש.

יארצייט:

- תל"ג: רבי ראובן ב"ר האשקי הכהן כ"ץ זצ"ל, מפראג, בעל ילקוט ראובני.
- תרי"ז: רבי יהודה ב"ר שמואל ביבאס זצ"ל, מקורפו, בעל אנשי חיל.
- תרל"ד: רבי ירמיהו ב"ר בנימין זאב וולף לעוו זצ"ל, אב"ד וורבוי ובעל דברי ירמיהו.
- תרמ"ה: רבי יצחק ב"ר מרדכי (המגיד מטשרנוביל) זצ"ל, מסקוור.
- תשי"ח: רבי יואל צבי ב"ר יעקב משה רוט זצ"ל, בעל מעט צרי.
- תשל"ה: רבי משה מרדכי ב"ר אברהם יהושע העשל זצ"ל, מקופיטשניץ.
- תשמ"ג: רבי מאיר ב"ר ישראל אבוחצירה זצ"ל, מאשדוד.
- תשס"ה: רבי שלמה ב"ר משה וולבה זצ"ל, משגיח ישי' באר יעקב, גב"ש ודבר ירושלים ובעל עלי שור, זריעה ובנין בחינוך, האדם ביקר, המצוות השקולות ועוד.
- תשס"ט: רבי יהודה ב"ר שמעון זיידל שפירא זצ"ל, מראשי כולל חזו"א. ובתשע"ב, נפטר בנו רבי יחיאל צבי זצ"ל, ראש כולל טל תורה-סלבודקא י-ם.

רכילות - לא רק מאחורי הגב

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

וכלשונו: "כי משום שהרשע הזה הליביש את עצמו במדת החוצפה והעזות ואמר בפניו, הותר לאו דלא תשא שמע שוא?!"...
ואכן החפץ חיים כאן שולח את המעיין לאותה הגה"ה, וכותב שזו סיבה נוספת לכך שעוון הרכילות חמור יותר כאשר הדברים נאמרים במעמד שלושתם, משום שאז נמצא שראובן נכשל - ומכשיל גם את שמעון - בלאווים נוספים.

וכלשונו בהגה"ה שם, בה הוא מתאר את המשך השתלשלות הדברים בין ראובן שמעון ולוי, וכותב שלאחר שראובן אומר ללוי "כך וכך דיברת באוזניי על שמעון" - "תיכף מתלבן פני לוי - ועובר ראובן על לאו ד'לא תשא עליו חטא'... ולוי משיב: 'אמת, דיברתי, אבל לא באופן זה ובניגון זה אמרתי', כידוע כי כמה דברים משתנים בתנועה אחת. ושמעון משיב: 'עתה, אף אם תכחיש אלף פעמים לא אאמינך, אחרי שאמר הדברים בפניך' - ועובר גם כן עוד על לאו ד'לא תשא שמע שוא'..."

המושג 'רכילות' נתפש אצלנו בדרך כלל כדיבורים מאחורי גבו של הזולת: ראובן פוגש את לוי ואומר לו - "כך וכך דיבר עליך שמעון". אולם החפץ חיים כותב (הלכות רכילות כלל ג סעיף א) שאדרבה, עוון רכילות חמור יותר כאשר הדברים נאמרים במעמד שלושתם - ראובן שמעון ולוי נפגשים, וראובן אומר לשמעון: "כך וכך דיבר עליך לוי".

והטעם הוא, "כי מעתה יתקבל הדבר אצלו [-אצל שמעון] לאמת גמור, שבוודאי יאמר: 'אילו לא שהדבר אמת גמור, לא היה זה מעיז פניו לומר לו בפניו ממש'".

אגב כך עשויה להתעורר אצלנו השאלה: האם לאור ההנחה האמורה, שמן הסתם הרכילות היא אמת - מותר לשמעון לקבל את הרכילות? או שמא אעפ"כ אסור לו לקבלה.

במקום אחר (פתיחה, עשין, בהגה"ה של סעיף יד) כותב על כך החפץ חיים, שאף על פי כן אסור לשמעון לקבל את הרכילות,

ב' לעומר

פעם הגיע הגה"ק רבי מאיר אבוחצירה, בליל הסדר לביתו ומצא שולחן ערוך כשכל בני המשפחה מוכנים להתחיל את הסדר, ולפתע אחת מהילדות הקטנות החלה לבכות, נכנס הרב לחדר להרגיעה, אולם היא מיאנה להרגע, שהה הרב עמה למעלה משעה עד שנרגעה לחלוטין, ורק אז נכנס להתחיל בעריכת הסדר.

(קונטרס תורת אמך - עמ יא)

נשתדל לכבד אף את הילדים הקטנים ונתייחס אליהם בהערכה ובכבוד ונזכור שבכל אחד יש חלק אלוך ממעל